

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE EXAMINATION
NOVEMBER 2022

SEPEDI LELEME LA GAE: LEPHEPHE LA II
SEPEDI HOME LANGUAGE: PAPER II

Nako: Diiri tše 3

Meputso: 100

HLOKOMELA

1. Lephephe le le na le matlakala a 6. Kgonthišiša gore matlakala a feletše.
 2. Araba dipotšišo ka moka, gomme o šomiše mareo a maleba a Sepedi.
 3. Nomora dipotšišo go ya le ka moo di nomorilwego lephepheng le.
 4. Thoma karolo ye nngwe le ye nngwe letlakaleng le lefsa.
 5. Gore o tle o kgone go kgobela meputso, ngwala ka bothakga o be o beakanye dikarabo tša gago gabotse.
-

KAROLO YA A DINGWALO

SERUDU, M. S. 1991 – A MO SWINA NGWANANA' THAKANA

POTŠIŠO YA 1

Potšišo ye ke **YA KGAPELETŠO**.

Lebeledišiša seswantšho se gore o kgone go araba potšišo. Botelele bja karabo ya gago bo se fete mantšu a 350.

[A mo swina Ngwanana' thakana! M. Serudu: 2019]

Sekaseka **morero** wa papadi ye.

Kabo ya meputso

- Teori: (2)
- Dintlha: (18)
- Tšhomišo ya polelo: (10)

KEKANA, M.A. 1989 – NNETE FELA

Araba potšišo E TEE go tše di latelago; Potšišo ya 2 goba Potšišo ya 3. Botelele bja karabo ya gago bo se fete **mantšu a 350**.

POTŠIŠO YA 2

Bala setsopolwa sa ka tlase gore o kgone go araba potšišo ya go latela.

Ke ka mokgwa wo Karabo a tsebilego sephiri sa borragwe sa bonokwane ka gona. Sona e be e le sa bonokwane bjo ba bangwe ba bo bitšago gore ke go fofiša khaete. BoNoko e be e le *sindikheiti* ye e lego bomakgone a bjona. Maloko a *sindikheiti* a be a bula diakhaonte tše mmalwa makaleng a dipanka ka fase ga maina a a fapafapanego. Gomme a fana ditšheke tša tšhelete ye ba se nago yona ka pankeng fela ka bofora ba kgona go e ntšha. Noko le Mabusha e be e no ba maloko fela, dikomangkanna tša *sindikheiti* e be e le ba bangwe ba ebilego ba sa dule mono Tshwane ka moka.

"Go na le yo o kilego wa mo sebela ka taba ye mola o dirago kutollo ye?" gwa botšiša Noko ge Karabo a se no hlatholla gore o tsebile bjang.

[Letl. 57–58]

Ahlaahla padi ya *Nnete Fela* go ya ka dikokwane tše di latelago:

- Bosenyi/Molato (2)
- Monyakišiši le dinyakišišo (10)
- Ditiragalo tše di tšhošago (5)
- Kotlo (3)

Kabo ya meputso

Teori: (2)
Dintlha: (18)
Tšhomišo ya polelo: (10)

[30]

GOBA**POTŠIŠO YA 3**

Na mongwadi o atlegile go tšweletša semelo sa Bubbles? Ahlaahla ka tsela yeo mongwadi a tšweleditšego semelo sa Bubbles o lebeletše dintlha tše bohlokwa tša tshekatsheko ya semelo sa moanegwa.

Kabo ya meputso

Teori: (2)
Dintlha: (18)
Tšhomišo ya polelo: (10)

[30]

Meputso: 60

KAROLO YA B DITŠWELETŠWA TŠA TIRIŠANO

Araba dipotšišo TŠE PEDI go tše di latelago. Botelele bja dingwalwana tša gago bo se fete **mantšu a 200** (diteng fela).

Kgetha potšišo E TEE go Potšišo ya 4.1 le Potšišo ya 4.2, le E TEE go Potšišo ya 5.1 le Potšišo ya 5.2.

POTŠIŠO YA 4**4.1 Athikhele ya kuranta**

Lebeledišiša khathune ya ka tlase gomme o ngwale **athikhele ya kuranta** ka ditiragalo tša mohuta wo bophelong.

[<<https://www.123rf.com/photo>>]

Dintlha: (10)
 Sebopego: (04)
 Tšhomišo ya polelo: (06)

[20]

GOBA

4.2 Pego ya dinyakišišo

Lebeledišiša seswantšho se gore o kgone go araba potšišo ye e latelago.

[Drug Addiction: Different Types of ... ardurecoverycenter.com]

O be o dira dinyakišišo mabapi le barutwana ba go šomiša diokobatši sekolong se se phagamego sa Rehlahlilwe. Bjalo ka morutiši, šomiša seswantšho se se filwego go ngwalela hlogo ya sekolo **pego** mabapi le dinyakišišo tša gago.

Dintlha: (10)
Sebopego: (04)
Tšhomišo ya polelo: (06)

[20]

LE

POTŠIŠO YA 5

5.1 Poledišano

[<https://www.sundaymail.co.zw/new-stop-feeding-street-kids-says-council>]

[www.google.com]

Sebapadi sa mmamoratwa sa papadi ye o e ratago se hlomile mokgatlo wa go thuša bana ba mebileng. Ramaseo le Thato ba boledišana ka tiragalo ye. Re alele **poledišano** yeo.

Dintlha: (10)
 Sebopego: (04)
 Tšhomišo ya polelo: (06)

[20]

GOBA

5.2 Bophelo bja mohu

Seopedi sa go tuma sa motse wa geno se ithobaletše boroko bjo bogolo. Bjalo ka moemedi wa lapa, thala tša bophelo bja mohu yo.

Dintlha: (10)
 Sebopego: (04)
 Tšhomišo ya polelo: (06)

[20]

Meputso: 40

Palomoka: 100